

Stel, je bent bezorgd over hoe het er op de universiteit vandaag de dag aan toegaat. Stel, je krijgt de kans om geheel naar eigen inzicht een nieuw bestel in te richten. Hoe zou je dat aanpakken?

Die bezorgdheid leeft breed. Ik deel haar, en zo kwam ik ertoe een gedachtenexperiment te ondernemen. Ik heb gedaan alsof de huidige universiteit eenvoudigweg niet bestaat, om vervolgens op het schoon-geveegde speelveld een nieuwe te bedenken. Natuurlijk geen compleet nieuwe. Er is van alles, tot en met de academische kernwaarden aan toe, dat het wel degelijk waard is behouden te blijven. Maar dan toch wel een grotendeels nieuwe, waarvan ik hoop en zelfs verwacht dat menigeen, van student tot hoogleraar en van faculteitsraadslid tot minister, zich er beter in thuis zou voelen dan in de huidige. Ik heb geen blauwdruk ontworpen, zo gedetailleerd en dichtgetimmerd is mijn schets niet bedoeld. Maar ik heb ook weer geen luchtkasteel gebouwd – daarvoor is het ontwerp te veel gericht op de praktijk van alledag. Zie wat volgt eerder als een manier om van de stortvloed aan kritiek die al zo lang de ronde doet nu over te gaan op een positieve discussie: hoe moet het dan wel? Mijn boekje *De ideale universiteit*, dat op 11 februari 2020 uitkomt bij uitgeverij Prometheus, wil daartoe een aanzet geven.

Wie is de 'ik' die zo graag die aanzet wil geven? Een 73-jarige oud-hoogleraar in de geschiedenis van de natuurwetenschap aan eerst (negentien jaar lang) de Universiteit Twente en de afgelopen dertien jaar aan de Universiteit Utrecht. Een oude zeur dus waarschijnlijk, die de moderne tijd niet meer zo goed volgen kan. Erger nog, een zeur die alles weer terug wil brengen naar hoe hij meent zich te herinneren dat het er in zijn studententijd een halve eeuw geleden aan toeging. Dat eerste misschien – dat kan ik lastig zelf uitmaken. Maar dat laatste zeer zeker niet. Van alles in mijn schets is wel degelijk nieuw, en zeker in zijn samenhang bij mijn beste weten niet eerder zo vertoond. Bovendien: wat me drijft is niet het terugverlangen naar een universiteit die nooit bestaan heeft. Wel gaat het me aan het hart te moeten constateren dat enkele van de beste studenten die ik de laatste jaren heb mogen begeleiden na hun promotie de universiteit maar liever de universiteit laten en elders een baan zoeken en vinden (de meesten als leraar). Als bepaald niet de minsten van de jongste generatie de universiteit maar liever buiten hun toekomstplannen sluiten, dan is er toch echt iets heel alarmerends mis gegaan.

Maar goed, nu dus naar positief. Wat heb ik in dat boekje te bieden, en aan wie? In de 4.000 woorden die nu volgen, licht ik er enkele hoofdzaken uit. Daarbij richt ik me allereerst tot de veruit grootste groep die de universiteiten van ons land bevolkt, de studenten. Hoe gaat mijn ideale universiteit er voor hen uitzien? Daarna komt aan bod wat de promovendi, en ten slotte wat de UD's, UHD's, hoogleraren en ook HBO-docenten, die in mijn model elkaars collega's zijn, ervan mogen verwachten.

Betere waar voor de student

Wat, om te beginnen, heb ik aan betere waar te bieden dan wat jullie nu in ruil voor je collegegeld aangeboden krijgen?

In de allereerste plaats een helderder idee, met bijbehorende praktijk, van waar een universiteit eigenlijk voor staat en waar ze toe opleidt. Het allereerste, maar bepaald niet het enige antwoord op die tweede vraag luidt kortweg: voor de arbeidsmarkt. Aan het eind van drie jaar bachelor's en nog een óf twee jaar master's betreed je de arbeidsmarkt als, bijvoorbeeld, jurist of scheikundige of neerlandicus of psycholoog of basis-

arts. Als bachelorstudent doe je de basiskennis en de methodische grondslagen op van het vakgebied dat je hebt gekozen, verrijkt met uitvoerige, inspirerende demonstraties van hoe je hoogleraren in dat vakgebied zélf denken en te werk gaan. In het aanvullende master's jaar krijg je een besef bijgebracht van de reikwijdte van de discipline waarin je wordt opgeleid: wat kan je er wel, wat kan je er niet mee? De hele rest, de feitelijke toepassing dus op een specifiek onderdeel van de opgedane kennis en bijgebrachte praktijk, doe je op de arbeidsmarkt zelf op (alleen in de studie geneeskunde kan een vervolgopleiding aan de universiteit zelf natuurlijk niet worden gemist).

Een groot verschil tussen mijn voorstel en hoe het er nu aan toegaat, zit hem in die colleges waarin hoogleraren jou als eerste- en tweedejaarsstudent laten meeproeven van hun specifieke onderzoeks-ervaring – weinig afgestudeerden herinneren zich een jaar of wat later nog wat van het kerncurriculum, maar des te meer van de inspirerende manier waarop professor X haar publiek over haar eigen onderzoek aan haar lippen gekluisterd hield.

Maar daar blijft het nog niet bij. De tweede helft van het tweede jaar van je studie is gevuld met een heel speciaal soort hoor- en werkcolleges. Die gaan niet over je eigen vakgebied. Ze brengen datgene op je over wat een universiteit tot *meer* maakt dan een opleiding voor het hogere segment van de arbeidsmarkt. Dat 'meer' is *academische vorming*. Die wordt gegeven door een aparte categorie docenten, afkomstig uit de faculteit Geesteswetenschappen. Het pakket 'academische vorming' beslaat twee afzonderlijke onderdelen.

In het eerste leer je hoe je, op het niveau van een voldragen academicus, eigenlijk met wetenschappelijke teksten omgaat. Over beelden en over getallen en hoe ermee te werken, wordt je elders wijzer gemaakt, maar hoe ga je om met de teksten die je in leer- en handboeken, in readers, in artikelen onophoudelijk tegenkomt? Hoe lees je een tekst zo dat je echt erin doordringt en er voor langer dan een tentamenweek greep op krijgt? Hoe kun je vervolgens het gelezene het best verwerken? Hoe kun je over het verwerkte toenemend zelfstandig na gaan denken? Hoe kun je met het door jou bedachte aan het redeneren slaan? En tenslotte, hoe ga je het beredeneerde opschrijven? Met al die vermogens tot je beschikking kun je dan uiteindelijk op een verantwoorde manier aan het intellectuele debat op en later ook buiten de universiteit mee leren doen.

Naast dit alles leer je ook nog eens met enige systematiek na te denken over wat wetenschap en de beoefening daarvan eigenlijk inhouden. Wat is, in heel grote lijnen, wetenschap? Hoe plegen haar beoefenaren te werk te gaan, en waarom? Hoe werkt wetenschap uit op de samenleving, en wat staat ons ten dienste om die uitwerking met voldoende kritische zin tegemoet te treden?

Dit hele pakket aan academische vorming vult bij elkaar, zoals gezegd, het tweede deel van je tweede studiejaar. Het wordt volledig in het Nederlands gegeven. Dat laatste geldt trouwens ook voor de rest van je opleiding, tenzij de leiding daarvan permissie heeft gevraagd en gekregen om een andere taal als instructie-taal te kiezen (bijvoorbeeld Duits in de opleiding Duitse Taal en Letterkunde, of Engels in die vakgebieden, zoals Natuurkunde, waar nauwelijks meer een Nederlandstalige terminologie voor bestaat).

In mijn ideale universiteit wordt je studie niet in kleine partjes opgesplitst, met steeds weer opnieuw tentamens, werkstukjes en tussentoetsjes op het menu. Liefst zag ik zelfs geëxperimenteerd worden met een manier om het onderwijs na de propedeuse in te richten volgens een stramien dat van de bedenker de naam 'expeditiemodel' heeft meegekregen. Dat model zou erop neer komen dat je aan het begin van je tweede studiejaar een slaaggarantie krijgt in ruil voor een inspanningsverplichting. Je docenten geven je op basis

van het niveau van je propedeuse-examen het volle vertrouwen dat je de verdere studie aan zult kunnen. In het licht van dat vertrouwen lopen ze op je slagen vooruit door het je alvast toe te zeggen. Mits (en dat 'mits' is natuurlijk essentieel) jij plechtig toezegt daar gedurende de hele studie dan ook letterlijk je uiterste best voor te doen.

Mogelijk kom je in de loop van je studie tot de slotsom dat je met de keuze ervan te hoog of juist te laag hebt gemikt. In mijn opzet is op het niveau van de vakgroep naast een universitaire laag ook een HBO-laag aanwezig. Misschien koos je bijvoorbeeld zelf in de vakgroep Aardwetenschap voor een van de Geo-wetenschappen, en blijkt onderweg die opleiding je al te weinig op de praktijk gericht. Wel, in de gang om de hoek zitten de HBO-docenten Aardrijkskunde, en kun je daar gaan kijken of die opleiding je misschien beter ligt. Of andersom. Sterker nog, ook zonder dat je overweegt over te stappen kun je daar er achter komen hoe de theorie waar je leerstof vooral uit bestaat in de praktijk zoal kan worden toegepast.

Je zult verder merken dat allerlei praktische kanten van je opleiding geregeld zijn op het niveau van de vakgroep. Dat is de eenheid waar je je thuis kunt, en hopelijk zult gaan voelen; je hebt er zelfs stemrecht en de kans in de vakgroepsadviesraad te worden gekozen. Daar wordt bovendien het collegerooster vastgesteld – een 8-maandsrooster (zeg midden september tot midden mei) dat zo in elkaar zit dat je gedurende de collegeperiode kunt rekenen op de volle aandacht van al je docenten.

In de loop van je studie vorm je je natuurlijk iets als een oordeel over de kwaliteit van de opleiding. Vermoedelijk is dat oordeel nog wel enigszins gekleurd door de vraag of je bij de ene docent vlotter een 8 kunt scoren dan bij de andere. Maar eenmaal afgestudeerd ga je er wat objectiverender tegenaan kijken, en precies dat maakt het mogelijk om de kwaliteitstoetsing van een bepaalde opleiding grotendeels in handen te leggen van recent afgestudeerden – als ideale ervaringsdeskundigen zitten die er nog dicht genoeg op, terwijl ze toch de vereiste afstand in acht kunnen nemen.

Er is, allicht, ook nog zoiets als studiekosten. In mijn opzet dekken, voor elke afzonderlijke studierichting, de collegegelden de volle kosten daarvan. De faculteit waar je staat ingeschreven, slaat je dus aan voor alle kosten die ze aan jouw opleiding kwijt is – voor bijvoorbeeld diergeneeskunde is dat bedrag hoger dan voor, zeg, Nederlandse taal- en letterkunde. Alleen, de minister compenseert die kosten, of ze nu hoog of laag zijn, door middel van vierjarige studiebeurzen. Die beurzen dekken een percentage van de opleidingskosten (zeg 80 of 85 of zelfs 90 %) dat de minister jaarlijks vastlegt voor de volle vier jaar van je studie. Voor studenten met ouders met een hoog belastbaar inkomen gaat er wel wat van dat percentage af.

De hoogte van je collegegeld, en daarmee ook de omvang van je studiebeurs, is dus rechtstreeks gekoppeld aan de reële kosten van de opleiding van jouw keuze. Daarom kan de feitelijke inning van het verschil tussen collegegeld en beurs plaats vinden op de faculteit zelf waar je staat ingeschreven. Dat is dus, om zo te zeggen, bij een dienstdoend beampte om de hoek, bij wie je kan binnenlopen als iets niet duidelijk is of niet goed loopt – de centrale inning vervalt, en dat onderdeel van DUO kan worden opgeheven.

Na de vier jaar waarin je studiebeurs het overgrote deel van je college-gelden compenseert, kom je nog twee jaar lang in aanmerking voor een rijksstudielening die, net als nu, een gunstige rente biedt en een terugbetalingsregeling afhankelijk van je inkomen na je studie.

Naast dit alles draagt, in mijn ideale universiteit, de minister met een vast bedrag per jaar bij aan de uitgaven die je doet voor studiemiddelen, woonruimte en dagelijks levensonderhoud.

Zoals gezegd, in deze studentenparagraaf ben ik even in vogelvlucht langsgelopen wat met wat meer detaillering in mijn boekje staat. Ben je nieuwsgierig geworden, dan zou ik zeggen, lees het in zijn geheel.

Zelf ga ik nu verder met een al even beknopte aanduiding van wat er in staat over promovendi – ook dat kan trouwens voor jou als student interessant zijn.

Betere waar voor de promovendus

De promovendus heeft drie jaar om een promotie-onderzoek te verrichten en het met een proefschrift af te ronden. Daartoe besteedt ze (of hij, dat kan natuurlijk ook) 85 % van haar werktijd aan dat onderzoek en aan die afronding, 10 % aan het geven van college over onderwerpen op het terrein van haar eigen onderzoek, en 5 % aan oriëntatie op de arbeidsmarkt, zowel de universitaire als die daarbuiten.

Het promotie-onderwerp zal in de regel voortbouwen op de afstudeerscriptie die de promovendus heeft geschreven aan het eind van haar tweejarige onderzoeksmaster's, die anders dan de eenjarige op het promotie-onderzoek voorsorteert. Het proefschrift vormt, net als nu, het bewijs dat de promovendus in staat is tot het zelfstandig verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Als zodanig vormt het de bekroning van de genoten opleiding. Weliswaar is, uiteraard, de promotie onmisbaar voor een eventuele aanstelling als Universitair Docent of hoger, maar dat is niet het hoofddoel – in de regel zal de promovendus na de promotie andere arbeidsmarkten betreden. Terugkeer naar de universiteit na zo'n periode erbuiten is volstrekt niet uitgesloten; maar een soort eeuwig blijven hangen in de marge ervan, in de hoedanigheid van post-doc, is in mijn ideale universiteit afgeschaft.

Nergens buiten ons land zijn promovendi aangesteld als personeelsleden, en ik behoor tot degenen die niet inzien waar dat voor nodig zou zijn. Bij mij zijn promovendi, net als in het buitenland, bursalen. Wel benadruk ik graag dat de formele rechtsbescherming die de promovendus nu met haar aio-contract geniet en als bursaal kwijt raakt, in mijn opzet gecompenseerd wordt door een zorgvuldige daadwerkelijke rechtsbescherming aan de top van de universiteit. Daar zetelen in mijn opzet een machtige Raad van Beroep en een idem Ombudsman, bij wie ook de promovendus ingeval van reële klachten tegen een onrechtvaardige behandeling prima terecht kan – op dat niveau immers staat niemand tot jouw promotor in een afhankelijkheidsrelatie. Wie zich, bijvoorbeeld, tot knechtje van haar promotor gemaakt voelt, kan zich zonder vrees daar melden; wie moet vaststellen dat de promotor zich niet houdt aan haar verplichting om minimaal om de twee weken je vorderingen met je te bespreken, idem. Anders gezegd, concentratie op je eigen onderzoek en een solide begeleiding daarbij zijn elementaire werkomstandigheden waar je op kunt rekenen, niet alleen op hoeft te hopen.

Ook wijs ik er graag op dat promovendi, in dit opzicht net als de docenten, veel tijd winnen en van veelodeloze ergernis verlost worden door de radicale wijziging in de beleidsvorming waar ik in voorzie. Beleid wordt niet meer via colleges van bestuur door beleidsmedewerkers over student, promovendus en docent uitgestort, maar wordt helemaal onderop, in de vakgroepen dus, voorbereid door diegenen die inzake onderwijs en onderzoek het meest competent zijn: de docenten zelf en ook (althans tot op zekere hoogte) de promovendi. Niet afvink-formulieren waar het stelselmatig wantrouwen van af walmt, maar van 'vertrouwen, tenzij' getuigende regelingen voorzien in een ordelijke beoordeling van ieders handelingen en prestaties – een beoordeling die wel degelijk streng kan uitvallen.

In mijn opzet heeft een afgestudeerd researchmaster-student de gelegenheid te dingen naar een promotieplaats bij een vakgroep, en doet ze dat door middel van een beknopte, formulier vrije uitleg hoe zij denkt haar masterscriptie (of eventueel een andere onderzoeksopzet) in drie jaar tot een volwaardig proefschrift uit te bouwen. Eenmaal aangesteld, wordt ze volwaardig lid van de vakgroep, en onderworpen aan twee tussentijdse beoordelingen door de promotor plus een hooggeleerd vakgenoot van buiten, met als enige vraag: doorgaan met het onderzoek, of niet?

Betere waar voor de docenten

Voor drie van de vier categorieën docenten (de hoogleraren, UHD's en UD's) hebben de 'van onder op' in plaats van 'van boven naar beneden' benadering, en de 'vertrouwen, tenzij' sfeer van beoordeling waar ik het zojuist over had, nog heel wat ingrijpender consequenties. En er komt nog flink wat bij ook.

Cruciaal is herstel van het primaat van het onderwijs: aan een universiteit gaat het onderwijs vóór al het andere. Universiteiten zijn er in de allereerste plaats om de volgende generatie op academisch niveau op te leiden tot dat niveau van kennis en vaardigheden waarmee ze terecht kunnen op het hogere segment van de arbeidsmarkt. Uitdrukkingen als 'je vrijkopen van onderwijs' slaan in mijn ideale universiteit helemaal nergens op. Niet alleen is het op zichzelf al een voorrecht de jeugd te mogen onderwijzen. Bovendien is het bijzondere van universitair onderwijs er nu juist in gelegen dat het een hechte combi vormt met het onderzoek dat degenen die het geven tevens verrichten. Beide, onderwijs en onderzoek, maken het normale takenpakket uit van elke docent (bij elkaar 90 % van de werktijd, naast 10 % voor beleidsvoorbereiding en organisatie-taken). In mijn opzet heeft NWO helemaal niets meer te zeggen over de vraag of je als docent aan een universiteit de gelegenheid krijgt onderzoek te verrichten danwel gedoemd bent als 'lesboer' (de term alleen al ...) door het universitaire leven te gaan. Immers, de onderwijs/onderzoek-combinatie is heilig en NWO bestaat niet eens meer. De achthonderd miljoen euro die NWO nu kost, verhuizen naar de Rijksbegroting, worden via het Rijk verdeeld over de universiteiten, en komen via de faculteiten bij de vakgroepen terecht. Idem trouwens voor wat betreft het zogeheten topsectorenbeleid (tweehonderd miljoen).

Op het niveau van de vakgroep (en al evenzeer op dat van de faculteit) heerst professionele autonomie — de vaklui maken er de dienst uit. De hoogleraren geven gezamenlijk leiding aan de vakgroep waar ze deel van uitmaken (met een van hen als puur technisch voorzitter). Daarin worden ze bijgestaan door de overige docenten, met een adviserende taak voor de promovendi en voor een democratisch gekozen groepje jaarlijks wisselende studenten. Hier wordt beleid bedacht en uitgevoerd, of als plan naar het hogere, facultaire niveau doorgegeven. Hier wordt bepaald welke colleges worden gegeven, met een bescheiden plaats voor een kerncurriculum over de basiselementen en de methoden van het vakgebied in kwestie. Hoe het onderwijs wordt verroosterd, wordt zo enigszins mogelijk eveneens beslist op het niveau van de vakgroep, of anders op dat van de faculteit. Hoe dan ook voorziet het rooster in een of meer perioden van geconcentreerd onderwijs, waarbij de studenten op de volle aandacht van hun docenten kunnen rekenen. Het voorziet ook in een aaneengesloten periode van vier maanden (zeg midden mei tot midden september) waarin geen regulier onderwijs wordt gegeven en de docent zich volop aan haar onderzoek kan wijden.

Vanzelfsprekend staat het elke vakgroep vrij, en is het ook heel verstandig, om verbanden aan te houden of aan te gaan met de collega's aan andere universiteiten. Eventueel kunnen ze gezamenlijk besluiten hele

sectoren van het huidige NWO aan te houden – alleen is dat dan een besluit van onderop, niet iets wat wordt opgelegd en geregeld naar inzichten en richtlijnen van bovenaf.

De professionele autonomie waar ik hierboven even melding van maakte, is uiteraard niet onbegrensd. Weliswaar hebben vaklieden waar dan ook er recht op dat ze krachtens hun vakkennis en -vaardigheden de zaken zo kunnen inrichten als het hun zelf het beste lijkt. En weliswaar ontlene ze aan dat recht, en als ze geluk hebben aan de realiteit ervan, de innerlijke motivatie die hen zoveel krachtiger aandrijft dan enig beloning- en strafsysteem ooit vermag. Maar intussen weten we ook allemaal dat vaklui onder elkaar gesloten kongsi's kunnen vormen of er op andere manieren een potje van kunnen maken. Vandaar dat in mijn ideale universiteit rijkelijk strikte beoordelingen plaatsvinden. Daarbij vindt de toetsing van individuele zowel als van vakgroepsprestaties steeds *marginaal* plaats. Daarmee bedoel ik uitdrukkelijk niet dat die toetsing slappe hap wordt, verre van dat; immers, de uitkomst zou ontslag kunnen zijn, zelfs in het geval van een vaste aanstelling. Alleen, de vraag voor de beoordelaars is niet hoe zij zelf de zaken zouden hebben aangepakt, maar uitsluitend of de beoordeelde in redelijkheid tot hun aanpak en tot hun beleid hebben kunnen komen.

Ik heb het in bovenstaande steeds over 'de universiteit' gehad, maar eigenlijk vormt die in mijn ideale ontwerp maar één laag in een drievoudig geheel. Dat geheel noem ik een 'instelling van Wetenschappelijk en Hoger Onderwijs', het 'WHBO' dus. Elke WHBO-instelling is opgebouwd uit drie *poreuze* lagen: een Academische, een Universitaire, en een HBO-laag. Ook al loopt die drielaagsconstructie tot bovenaan door, essentieel is dat ze van onderop, op het niveau van de vakgroep tot stand komt en dat daar ook het merendeel van de onderlinge uitwisseling plaats vindt. Bij de studenten had ik het er al even over, maar het geldt net zo goed voor de staf. Die bestaat namelijk naast hoogleraren, UD's en UHD's ook uit HBO-docenten. Elke HBO-docent die daar prijs op stelt, kan naast haar onderwijs ook nog 10 % van haar werktijd aan onderzoek besteden. Mogelijke voorbeelden van zo'n nieuw soort poreuze vakgroep zijn het samengaan van een HBO-opleiding 'tolk en vertaler Frans' met de docenten van de universitaire vakgroep 'Franse taal en letterkunde' in diezelfde plaats, onder vorming van een brede vakgroep 'Frans'. Of een HBO-opleiding 'Civiele Techniek' gaat samen met een universitaire opleiding 'Werktuigbouwkunde' onder vorming van een brede vakgroep 'Constructie'. De meest uiteenlopende vormen van samenwerking en wederzijdse inspiratie worden door zo'n samengaan (uitdrukkelijk *niet* een complete fusie) mogelijk gemaakt, zeker wanneer de leden van zo'n poreuze vakgroep in één gebouw, liefst zelfs in aangrenzende gangen bij elkaar zitten.

En dan is er nog de academie. Die bestaat grotendeels uit de faculteit Geesteswetenschappen van elke universiteit die er nu een bezit. Naast hun eigen reguliere onderwijs en onderzoek leveren leden van de wetenschappelijke staf van deze faculteiten de academische vorming waar ik het hierboven al over had. Het is de speciale bijdrage die de geesteswetenschappen, zo vaak voor nutteloos gehouden omdat je er geen brug mee kunt bouwen en er geen mens of dier mee kunt genezen, leveren aan het hoog houden van de kernwaarden van het academisch leven: objectiveren, zo zuiver mogelijk nadenken, dwarsdenken zelfs, en bovenal: keer op keer, jong of oud, voor redelijk beargumenteerde tegenspraak open blijven staan. In de academische *vorming* wordt dit alles, en meer, uitgelegd en geoefend. In het academisch *debat* wordt het doorlopend *beoefend*. In mijn opzet vormen, langs deze weg, het dozijn instellingen van Wetenschappelijk

en Hoger Onderwijs in ons land elk voor zich krachtcentrales van open debat. Waarmee ik bedoel: voor een wat harmonieuzer samenleving onmisbare krachtcentrales, waar de waarde van het argument, niet de herkomst en/of eigenschappen van de persoon die het naar voren brengt, onophoudelijk op de proef wordt gesteld en uiteindelijk de doorslag geeft. Vandaag de dag leven we niet in een maatschappij die daar heel erg goed zonder kan.

Voor wie meer wil weten

Lang niet alles wat ik in *De ideale universiteit* heb bedacht en neergelegd, zit in bovenstaand vlugschrift verwerkt. Zo liet ik het bestuur en beheer op faculteits- en hoger niveau, mijn eliminatie van de twee grote perverse prikkels die nu het bestel sturen, en ook veruit de meeste bekostigingskwesties hier achterwege. Hetzelfde geldt voor allerlei nadere uitwerkingen van wat ik hierboven alleen maar even heb aangestipt. Voor een vollediger samenvatting, waar ook nog eens de achterliggende principes uit de doeken worden gedaan, verwijs ik naar het slothoofdstuk van dat boekje, ter lengte van nog geen 2.500 woorden. Dit vlugschrift bevatte er een kleine 1.500 meer. En voor wie over het onderwerp nog ruim het zevenvoud daarvan aan kan, namelijk 29.000 woorden, is er natuurlijk, graag zelfs, het boekje zelf, in de boekhandel te koop voor € 15. De inhoudsopgave volgt hieronder.

Ontwerpen op een mentaal schoongeveegd speelveld

Niet bij kritiek alleen

'Lef en visie zijn nodig'

(I) Fusie tot WHBO

Fusie van onderop

Drie poreuze lagen, licht middeleeuws geïnspireerd

Gemeenschap

Autonomie

Brede academische vorming

(II) Academische laag

Academische vorming: in elke laag en in onze eigen taal

Onderwijs

Bureau Nederlands voor Buitenlanders

De promotie, met nog twee bureaus

Onderzoek

Bestuur

De academische kernwaarden, poreus belichaamd

(III) Universitaire laag

Onderwijs en toelating

Onderzoek, vrij en ongebonden

Bestuur

Van ingebakken groei naar inhoudelijke aantrekkingskracht

(IV) HBO-laag

Onderwijs

Onderzoek

Bestuur

Van afzonderlijk naar poreus

(V) Van onder naar boven

Poreuze, vèrgaand autonome vakgroepen

Faculteiten in twee lagen

(VI) Personeel en bursalen

Een op de specifieke WHBO-vereisten toegesneden CAO

CAO-bepalingen voor de docenten

Promovendi als bursalen

Het daadwerkelijk ondersteunend personeel

(VII) Kosten en baten

Onderwijs

Onderzoek

Overkoepelende taken

Een vaste voet voor de Academische laag: hoezo?

(VIII) Bestuurlijke organisatie

Eigenschappen en kerntaken van de WHBO-bestuurder

Het bestuur aan de top

Raad van Beroep, Raad van Buitenadvies, Ombudsman

Een nieuws- en opinieblad

Overleg tussen de WHBO's op elk niveau

(IX) Kwaliteitstoetsing

Onderzoek: collegiale toetsing

Onderwijs: toetsing door oud-studenten

Consequenties van ontoereikend gebleken onderwijs en onderzoek

(X) Academische integriteit

(XI) Academische vrijheid en academisch debat

(XII) In kort bestek: praktische oplossingen, achterliggende principes, en hoe nu verder

Oplossingen voor prangende problemen: de belastingbetaler bespaart

Achterliggende principes: de belastingbetaler ontvangt

Samen op stap: wie en waarheen?

Documentatie

Dank